

POSIEDZENIE PREZYDIUM ZARZĄDU GŁÓWNEGO SBP

W dniu 15 czerwca 2021 r. odbyło się online, na platformie ClickMeeting, posiedzenie Zarządu Głównego SBP. Otwierając spotkanie dr Barbara Budyńska podziękowała za pomoc w organizacji ceremonii pogrzebowej śp. Joanny Pasztaleniec-Jarzyńskiej, która odbyła się 28 maja 2021 r. na Powązkach Wojskowych w Warszawie. Szczególną wdzięczność wyraziła Marcie Lach, podziękowała również za liczną obecność członków SBP z całego kraju, pracowników Biura, redakcji czasopism. Poinformowała, że w uznaniu zasług zmarłej, Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich złożyło wnioszek do MKDNIŚ o przyznanie Joannie Pasztaleniec-Jarzyńskiej pośmiertnie Złotego Krzyża Zasługi (odznaczenie przyznano).

W dalszej części spotkania omówiono najważniejsze działania podjęte w okresie maj-czerwiec br., w tym m.in. przygotowanie opinii dotyczących projektów: *Ustawy o ochronie rynku książki*, rozporządzenia w sprawie podstaw programowych sformułowanych przez MEiN.

Następnie omawiano przygotowania do Krajowego Zjazdu Delegatów SBP. Pełniąc obowiązki przewodniczącej Stowarzyszenia dr Barbara Budyńska przypomniała o piśmie skierowanym w tej sprawie do okręgów, aby wykorzystały czas przedłużonej z powodu pandemii kadencji 2017-2021 na przygotowanie sprawozdań za kadencję, kontynuację prac nad nową Strategią SBP i programem działania na najbliższe lata. Poinformowała, że opracowany materiał roboczy zawierający wyniki badań opinii i oczekiwań członków SBP wobec Stowarzyszenia został przekazany do Komisji ds. Strategii i programu SBP.

W kolejnym punkcie porządku obrad dyrektor Biura ZG SBP Aldona Zawałkiewicz skupiła się na szkoleniach, konferencjach i programach realizowanych w okresie 1 kwietnia – 15 czerwca; odbyło się 27 płatnych szkoleń online, w których wzięło udział 314 uczestników. Zakończył się kurs „Format MARC 21” (25 uczestników, z uwagi na duże zainteresowanie zapowiedziano kolejną edycję kursu). Część szkoleń została objęta 50% rabatem w ramach nowego cyklu „Szkolenia na do widzenia”. Przeprowadzono dwa darmowe webinaria „RODO i pandemia są z nami i nie chcą odejść” – dla 100 uczestników (16 kwietnia) oraz „Kamishibai” – dla 100 uczestników (10 maja). Kolejne darmowe szkolenie (tylko dla członków SBP, 25 osób) odbyły się 17 czerwca – „Moja praca kocha mnie bez wzajemności”. Z kolei 14 czerwca ruszyły darmowe szkolenia w ramach projektu „Aptekarz literacki” dofinansowanego ze środków MKDNIŚ (dla 50 osób). Opracowano też kolejny pakiet szkoleniowy: „Bądź na bieżąco z social media”, kurs pomyślany dla każdego kto zajmuje się (lub chce się zajmować) promocją i marketingiem w mediach społecznościowych.

W ramach projektu Analiza Funkcjonowania Bibliotek 16 czerwca odbyło się webinarium dla bibliotek publicznych na temat znaczenia projektu, wartości danych i wskaźników, w tym wskaźnika satysfakcji użytkowników. Opracowane zostały ankiety (dla bibliotek publicznych, pedagogicznych i naukowych) na temat wykorzystania przez biblioteki danych statystycznych i wskaźników funkcjonalności. Na uwagę zasługuje fakt, że projekt zostanie zaprezentowany na arenie międzynarodowej podczas 14 edycji International Conference on Performance Measurement in Libraries (2-4 listopada 2021 r., online).

Aldona Zawałkiewicz przedstawiła stan przygotowań do 13. Forum Młodych Bibliotekarzy (odbędzie się online w dn. 15-17 września br.). Poinformowała również, że konferencja z cyklu „Automatyzacja bibliotek” odbędzie się w dn. 1-2 grudnia br. pod hasłem „Technologie biblioteczne w okresie pandemii”. Jesienią Zespół ds. Bibliografii Regionalnej ZG SBP planuje dwudniową konferencję w Zielonej Górze „Potencjał informacyjny regionalnych zbiorów – narzędzia i metody ich wykorzystania”.

W sprawach różnych poruszono m.in. następujące kwestie:

- Baza Członków SBP: zwrócono uwagę, że dane z bazy nie pokrywają się z danymi przekazywanymi przez okręgi SBP w sprawozdaniach rocznych. Ograniczenia techniczne nie pozwalają na generowanie jakichkolwiek statystyk.
- Składki członkowskie SBP: do Zarządu wpłynęła kwota ok. 11 000 zł (stan na dzień 15 czerwca 2021 r.). Po krótkiej dyskusji ustalono, że uzyskane środki ze składek zostaną przeznaczone na rozwój portalu sbp.pl.
- Członkostwo w IFLA: Barbara Budyńska poinformowała, że SBP opłaci w br. składkę członkowską, co umożliwi bibliotekarzom skorzystanie ze znacznej zniżki przy rejestracji na Kongres IFLA, który odbędzie się online w sierpniu. Równocześnie SBP zwróci się do polskich bibliotekarzy uczestniczących w Kongresie z prośbą o dzielenie się zdobytą wiedzą poprzez nadsyłanie relacji z obrad, przygotowanie artykułów do naszych miesięczników, organizowanie spotkań w strukturach.
- Association of Hungarian Librarians (AHL) zaprosiło SBP do udziału w corocznej konferencji, która odbędzie się w dniach 8-9 lipca br. online. Warunkiem udziału jest przesłanie nagrania z wystąpieniem na temat działalności krajowych stowarzyszeń i bibliotek w czasie pandemii.

Nagroda Młodych SBP im. prof. Marii Dembowskiej

Tegoroczną nagrodę w konkursie przyznano Renacie Gulczyńskiej za pracę: *Działalność jezuitów w Lublinie w latach 1582-1773, na podstawie wydanych drukiem materiałów źródłowych i opracowań*, napisaną pod kierunkiem prof. Dariusza Kuźminy. Wyróżniono również Sylwię Marciniak za pracę: *Gry i zabawy w pracy z czytelnikiem. Analiza na podstawie podręczników i poradników metodycznych dla bibliotekarzy wydanych w Polsce w latach 1945-2019*, napisaną pod kierunkiem prof. Bogumiły Staniów.

Konkurs na najciekawsze wydarzenie Tygodnia Bibliotek 2021 r.

W związku z pandemią Tydzień Bibliotek 2021 odbywał się w przestrzeni wirtualnej, wzięło w nim udział ok. 1100 bibliotek. Do konkursu na najciekawsze

wydarzenie zgłosiło się 61 placówek. Jury konkursu, pod przewodnictwem dr Barbary Budyńskiej, przyznało następujące nagrody:

I nagroda – Miejska Biblioteka Publiczna im. Marii Kozaczkowej w Dąbrowie Tarnowskiej za cykl spotów filmowych „Znajdziesz mnie w bibliotece”, ukazujący charakterystycznych bohaterów literackich, których można spotkać pośród bibliotecznych regałów.

II nagroda – Miejska Biblioteka Publiczna w Legionowie za akcję #znajdziesz-mniewbibliotece – krótkie filmy pokazujące, że biblioteka to miejsce wspólne, gdzie można znaleźć nie tylko książkę, lecz także zrozumienie, rozrywkę i osoby o podobnych zainteresowaniach.

III nagrody ex aequo:

- Powiatowa Biblioteka Publiczna im. prof. Wiktora Zina w Hrubieszowie za akcję *Propaganda czytelnictwa z Powiatową*, w ramach której zorganizowano: wiec książek socjalistycznych; wystawę „Czar bibliotek i książek PRL-u”; głośne czytanie *Śmiechu warte*, czyli *z czego śmiał się PRL. Krótki przewodnik po świecie „Misia” i nie tylko...* Michała Zawadzkiego; zdjęcie z Barejowskim Misiem.
- Biblioteka Politechniki Opolskiej za wystawę fotografii online *Znajdziesz mnie w bibliotece*, związaną z atrakcyjnymi punktami w przestrzeni Politechniki Opolskiej, jak również promocją literatury dostępnej w ofercie Biblioteki (publikacje naukowe, literatura piękna).

Specjalną Nagrodę dla biblioteki z miejscowości do 5000 mieszkańców przyznano Bibliotece szkolnej ze Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Śmiarach za akcję *Poszukiwacze skarbów*.

Jury postanowiło przyznać także wyróżnienia, które zdobyli:

- Gminny Ośrodek Kultury w Lasecznie – Gminna Biblioteka Publiczna w Lasecznie, Filia w Ławicach za akcję *Znajdziesz mnie w bibliotece w 21 językach*;
- Gminna Biblioteka Publiczna w Kuślinie za akcję *Polowanie na książkę*;
- Biblioteka szkolna Szkoły Podstawowej im. Żołnierzy Niezłomnych w Łukcie za akcję *Znajdziesz mnie w bibliotece – Książka niejedno ma imię*;
- Biblioteka Publiczna w Dzielnicy Ursus m.st. Warszawy za akcję *Tydzień Bibliotek w Ursusie (#kamykipursus; trailery oferty bibliotecznej; zagadki Misia Tada; kampania #znajdzieszmniewbibliotece)*;
- Miejska Biblioteka Publiczna im. Józefa Wybickiego w Sopocie za akcję *Znajdź Złoty Bilet Sopoteki*;
- Miejska Biblioteka Publiczna im. ks. Jana Kruczka w Myślenicach za akcję *Znajdziesz mnie w bibliotece!*;
- Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna im. Leona Korusiewicza w Siewierzu za akcję *Wirtualna lekcja biblioteczna „Dziś w Siewierzu garncarzy już nie ma...”, czyli poznajemy dawne zawody siewierskie*.
- Dla laureatów i wyróżnionych przygotowano dyplomy i nagrody książkowe pozyskane od wydawnictw wspierających Tydzień Bibliotek.

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu pochodzących z Funduszu Promocji Kultury

PROJEKTY SBP (WYBRANE)

Aptekarz literacki – cykl szkoleń online

W czerwcu br. grupa 50 bibliotekarzy wzięła udział w trzech szkoleniach, które zakończyły I etap realizacji zadania:

- Książka uczy, bawi, leczy, czyli o korzyściach płynących z mądrej lektury dla dzieci,
- Literatura w umacnianiu zdrowia psychicznego i fizycznego młodzieży,
- Srebrna kolekcja książek dla seniorów.

W etapie II, na podstawie zdobytej wiedzy oraz uzupełniających materiałów edukacyjnych i ćwiczeń udostępnionych na platformie Moodle przez trenera, dr Wandę Matras-Mastalerz, uczestnicy wykonali kolejne zadanie – opracowali zestawy książek terapeutycznych polecanych dla określonej grupy czytelników, tzw. *Apteczek literackich*, które zostały następnie przekazane do specjalistów z Polskiego Towarzystwa Biblioterapeutycznego w celu oceny i nadania znaku jakości „Biblioteka na zdrowie”. Szczegóły na stronie projektu <http://aptekarzliteracki.sbp.pl/>

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu pochodzących z Funduszu Promocji Kultury

Ministerstwa
Kultury
Dziedzictwa
Narodowego
i Sportu.

#NieZostawiamCzytelnika

W drugiej odsłonie akcji, zainicjowanej w ub. roku, położono główny nacisk na podniesienie kompetencji bibliotekarzy w zakresie aktywizacji czytelniczej osób o szczególnych potrzebach i włączenia ich do projektów edukacyjnych bibliotek. Podczas zorganizowanego w dn. 16 czerwca webinarium w zagadnienia dostępności wprowadziła uczestników Aleksandra Sztajerwald, animatorka społeczno-kulturowa, związana z Fundacją SYNAPSIS oraz Fundacją Kultura Bez Barrier.

23 czerwca bibliotekarze wzięli udział w wykładzie (webinarium) „Czy niewidomi czytają książki tylko w brajlu?” wygłoszonym przez Monikę Dubiel, osobę niewidomą, konsultantkę rozwiązań przeznaczonych dla osób z niepełnosprawnością wzroku. Kolejny wykład zatytułowany „Czytanie – jak się z tego nie wygadać?” wygłosiła 30 czerwca Aleksandra Szorc, koordynatorka ds. dostępności osób z niepełnosprawnością słuchu w Fundacji Kultura bez Barrier. W spotkaniach wzięło udział ponad 400 bibliotekarzy.

W ramach projektu zorganizowano dwa konkursy: na spot filmowy promujący akcję #NieZostawiamCzytelnika (nagrodę przyznano Bibliotece Publicznej w Piasecznie) oraz na najciekawsze wydarzenie wpisujące się w zakres tematyczny kampanii (laureatów poznamy w listopadzie 2021 r.).

Na wrzesień zaplanowano dwa spotkania literackie online poświęcone różnym gatunkom literackim (powieść kryminalna, reportaż), do udziału w których zaproszono twórców oraz przedstawicieli środowisk naukowych i dziennikarzy. Spotkania obsługiwane będą przez tłumaczy polskiego języka migowego (PJM). Nagrania zostaną umieszczone na stronie projektu www.niezostawiamczytelnika.sbp.pl oraz w mediach społecznościowych.

Trwają również przygotowania do realizacji warsztatów „Dostępne cyfrowe treści na stronach internetowych i w dokumentach elektronicznych”, które planowane są 19 października, oraz seminarium 20 października „Biblioteka włączająca – zadania, wyzwania, realizacja”. W trakcie seminarium poruszone zostaną m.in. zagadnienia dotyczące zadań bibliotek w świetle Celów Zrównoważonego Rozwoju, ustawy o zapewnieniu dostępności, potrzeb i usług dla osób z niepełnosprawnościami i seniorów oraz komunikacji w bibliotece.

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu pochodzących z Funduszu Promocji Kultury

Ministerstwa
Kultury
Dziedzictwa
Narodowego
i Sportu.

Działalność szkoleniowa

W aktualnej ofercie szkoleń organizowanych przez Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich znajduje się ponad 40 tematów z zakresu promocji czytelnictwa, pracy z czytelnikiem w różnym wieku, wykorzystania mediów społecznościowych, zarządzania biblioteką, rozwoju osobistego i kompetencji społecznych. Wykaz i harmonogram szkoleń dostępny jest na stronie <http://www.szkolenia-dlabibliotekarzy.sbp.pl>

Wśród szkoleń znajdują się także dwa pakiety obejmujące po cztery spotkania, które odbędą się w listopadzie br. Pierwszy przeznaczony jest dla kadry zarządzającej i obejmuje zagadnienia RODO oraz kontroli zarządczej, zarządzania zespołem, analizy otoczenia oraz planowania długo- i krótkoterminowego.

Drugi pakiet „Bądź na bieżąco z social media” skierowany jest do osób zajmujących się promocją i marketingiem w mediach społecznościowych, a także przygotowujących się do tego zadania. Omówione zostaną tematy dotyczące norm prawnych, przeglądu mediów, wpływu trendów promocyjnych na zasięgi, praktycznego tworzenia efektywnych i efektownych materiałów graficznych. Każde ze szkoleń zostało przemyślane jako praktyczna realizacja tematu wzbogacona przykładami i ćwiczeniami aktywizującymi.

Kursy online:

- Format MARC 21

Kurs przeznaczony jest dla wszystkich, którzy planują rozpoczęcie katalogowania w formacie MARC 21 lub zamierzają doszkolić się w zakresie jego stosowania. Uczestnicy poznają pola, podpola i wskaźniki formatu MARC 21 oraz dowiedzą się, które z nich absolutnie muszą znaleźć się w opisie, a które są opcjonalne. Będą także mogli zobaczyć, w jaki sposób elementy formatu przekładają się na poszczególne strefy opisu bibliograficznego oraz jak pozwalają klasyfikować treść dokumentu. W trakcie ośmiu spotkań omówione i przećwiczone zostaną kolejne pola formatu z przykładami ich zastosowania, a materiały edukacyjne pomogą korzystać z MARCa 21 w codziennej pracy bibliotekarskiej.

- Konferencje, seminaria (w przygotowaniu):
„Od statystyki bibliotecznej do badań wpływu i wartości bibliotek”
Seminarium, realizowane w ramach projektu Analiza Funkcjonowania Biblio-

tek, odbędzie się 13 września br. i skierowane jest do przedstawicieli wszystkich typów bibliotek. Program został podzielony na dwie części. Pierwsza obejmuje wystąpienia:

– *Model oceny bibliotek w normach międzynarodowych*, Lidia Derfert-Wolf (Politechnika Bydgoska),

– *Wykorzystanie danych i wskaźników w bibliotekach różnych typów – analiza porównawcza na podstawie badań ankietowych*, Jolanta Sobielga (Biblioteka Politechniki Świętokrzyskiej w Kielcach),

– *Po co nam biblioteki? Wpływ społeczny bibliotek publicznych*, dr Magdalena Paul (Katedra Badań nad Bibliotekami i Innymi Instytucjami Kultury Wydział Dziennikarstwa, Informacji i Bibliologii Uniwersytet Warszawski).

W części drugiej zaplanowano panel dyskusyjny z udziałem dyrektorów bibliotek naukowych, pedagogicznych i publicznych.

- Forum Młodych Bibliotekarzy

13. Forum Młodych Bibliotekarzy odbędzie się online w dniach 15-17 września 2021 r. pod hasłem „Chodźże do nas!”. Organizatorami FMB jest Zarząd Główny SBP oraz Zarząd Okręgu SBP w Krakowie, przy współpracy małopolskich bibliotek. Więcej informacji na temat wydarzenia na stronie <https://13fmb.rajska.info/>

- Konferencja z cyklu „Automatyzacja bibliotek”

13. konferencja z cyklu „Automatyzacja bibliotek” odbędzie się online w dniach 1-2 grudnia 2021 r. pod hasłem „Technologie biblioteczne w okresie pandemii”. Opracowana została ankieta, której celem było określenie zakresu tematycznego tegorocznej edycji. Uzyskane odpowiedzi pomogły organizatorom przygotować program, zgodny z oczekiwaniami uczestników. Szczegółowe informacje, w tym rejestracja dostępne są na stronie konferencji <http://automatyzacjabibliotek.sbp.pl/>, gdzie można się również zapoznać z archiwum z poprzednich edycji.

Nowości Wydawnictwa SBP

- *Wiedza, wzruszenia, refleksje, zabawa, opowieści* (Hanna Diduszko)

Publikacja zawiera recenzje wybranych książek dla dzieci i młodzieży, które ukazały się w latach 2002-2020. Praktyczny przewodnik dla bibliotekarzy, nauczycieli, rodziców po najbardziej wartościowych wydawnictwach skierowanych do młodego czytelnika.

- *Zarządzanie biblioteką*, wyd. II (red. nauk. Maja Wojciechowska)

Publikacja prezentuje całe spectrum zagadnień dotyczących współczesnego zarządzania biblioteką. Zawiera ważny zarówno z poznawczego, jak i praktycznego punktu widzenia kompleks zagadnień dotyczących współczesnego zarządzania instytucjami bibliotecznymi. W wydaniu drugim dokonano pewnych uaktualnień oraz wprowadzono zagadnienie wielokulturowości w bibliotekach. Istnieją na ten temat monografie i artykuły, ale wiele omówionych w nich problemów jest już zdezaktualizowanych, stąd potrzeba nowego opracowania i kompleksowego zaprezentowania współczesnych problemów zarządzania biblioteką. Książka bardzo dobrze wypełnia istniejącą na rynku lukę wydawniczą.

- *Bibliotekarze i pracownicy książki województwa śląskiego* (red. Maria Kycler, Jagdwa Sadowska)

Siedemnasty tomik serii „Bibliotekarze Polscy we Wspomnieniach Współczesnych” poświęcony jest bibliotekarzom i pracownikom książki województwa śląskiego. Zamieszczamy w nim biogramy i wspomnienia o 22 zmarłych osobach, zasłużonych dla rozwoju bibliotekarstwa, informacji, czytelnictwa i szkolnictwa akademickiego. Wszyscy oni związali swój los ze Śląskiem, choć pochodzili z różnych regionów Polski: ze Lwowa, Stanisławowa, Gorlic, Śląska Cieszyńskiego, Krakowa, Łodzi, okolic Kielc, Warszawy, Poznania. Łączyła ich pasja krzewienia oświaty, kultury, popularyzacji książki i czytelnictwa, badania śląskiej kultury. Pochodzili z rodzin inteligenckich, robotniczych, górniczych, chłopskich. Mieli wykształcenie filologiczne, historyczne, pedagogiczne, ekonomiczne, matematyczne, techniczne. Niektórzy zaczęli pracę jeszcze w Bibliotece Sejmu Śląskiego, późniejszej Bibliotece Śląskiej, inni byli pracownikami powstałego w 1968 r. Uniwersytetu Śląskiego, jeszcze inni pracowali w Pedagogicznej Bibliotece Wojewódzkiej czy Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej w Katowicach. W bibliotekach pełnili funkcje kierownicze, byli dyrektorami, kierownikami działów, specjalistami od zbiorów specjalnych. Angażowali się w prace organizacyjne, naukowe, bibliograficzne, redakcyjne, dydaktyczne, popularyzatorskie. Byli to bez wątpienia ludzie niepospolici. Autorzy wspomnień znali ich, często osobiście, czasem byli wręcz zaprzyjaźnieni. Niekiedy byli to dla nich dyrektorzy, kierownicy, mentory. Zawsze były to osoby ważne, odznaczające się nie tylko solidną, uczciwą i oddaną pracą na rzecz bibliotek, czytelników i społeczności lokalnych, ale też zwracające uwagę i budzące podziw swoim zachowaniem, kulturą, sposobem bycia, zainteresowaniami.

Publikację dofinansowano z budżetu Województwa Śląskiego (dotacja podmiotowa dla Biblioteki Śląskiej w Katowicach)

Ministerstwa
Kultury
Dziedzictwa
Narodowego
i Sportu.

W przygotowaniu:

- *Dyskopedia poloników do roku 1918. Suplement* (Katarzyna Janczewska-Sołomko, Michał Pierńkowski)

Planowana publikacja jest uzupełnieniem wydania, które ukazało się w roku 2002 (K. Janczewska-Sołomko *Dyskopedia poloników do roku 1918*, t. 1-3). Jest publikacją unikatową w skali światowej, jedynym kompletnym katalogiem poloników fonograficznych z początkowego okresu historii nagrań, zawierającym wykaz nagrań wytworzonych od rozpoczęcia rejestracji dźwięku do roku 1918. W ciągu prawie 20 lat od opublikowania poprzedniej *Dyskopedii* pojawiły się cenne materiały, wcześniej niedostępne, oraz współczesne, retrospektywne. Z tego powodu wydanie *Suplementu*, który zawiera ok. 3200 nowych opisów uzupełnionych obszernym wstępem, biogramami, bibliografią, indeksami jest cennym źródłem dla prac badawczych, a także wkładem do popularyzacji polskiego dziedzictwa kulturowego związanego z muzyką, wytworzonego na ziemiach polskich i za granicą.

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu pochodzących z Funduszu Promocji Kultury

Ministerstwa
Kultury
Dziedzictwa
Narodowego
i Sportu.

Inne działania:

W sierpniu br. Sekcja Bibliotek Pedagogicznych i Szkolnych ZG SBP przygotowała uwagi do projektu rozporządzenia RM w sprawie szczegółowych warunków, form i trybu realizacji Priorytetu 3 „Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0 na lata 2021-2025”. Z uzyskanej odpowiedzi wynika, że w rozporządzeniu uwzględnione będą uwagi dot. konieczności doprecyzowania przepisów odnoszących się do działań promujących czytelnictwo (§ 3 rozporządzenia), a także możliwości wypożyczania książek przez uczniów na okres ferii zimowych i letnich, zgodnie z organizacją roku szkolnego (§ 3 ust. 2 pkt 6).

Oprac. *Anna Grzecznowska, Małgorzata Dargiel-Kowalska*

Tekst wpłynął do Redakcji 3 września 2021 r.